

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

«Αργά ή γρήγορα κάθε κίνημα ριζικής κοινωνικής αλλαγής πρέπει να καταπιαστεί με τον τρόπο που οι άνθρωποι παράγουν τα υλικά μέσα της ζωής τους –την τροφή τους, την κατοικία τους και το ρουχισμό τους- και με τον τρόπο που τα μέσα αυτά διανέμονται. Το να παραμένει κάποιος διακριτικά σιωπηλός σε οτιδήποτε αφορά την υλική σφαίρα της ανθρώπινης ύπαρξης, το να απορρίπτει αφ' υψηλού αυτή τη σφαίρα σαν «υλιστική», ισοδυναμεί με το να είναι κατάφωρα αναισθητός απέναντι στις ίδιες τις προϋποθέσεις της ζωής.»

Κάθε μέρα που περνάει, ο επιούσιος βγαίνει και πιο δύσκολα. Η άγρια επίθεση που δέχονται οι εργασιακές σχέσεις από την πλευρά του κράτους και του κεφαλαίου, η διαρκώς εντεινόμενη κυρίαρχηση μεγάλων πολυεθνικών εταιριών που μαζεύουν στα ταμεία τους τον κοινωνικό πλούτο, η παγίδευση των περισσότερων οικογενειών μέσα από την διαδιδόμενη ασθένεια του δανειοληπτικού υπερκαταναλωτισμού ή και απλά μέσα από την τρομακτική μείωση των εισοδημάτων των εργαζομένων-συνταξιούχων και την ακρίβεια, η διαρκής απομάκρυνση από την άνευ χρημάτων παροχή τροφίμων των οικογενειών που ζουν στα μεγάλα αστικά κέντρα από στενά συγγενικά πρόσωπα που ζουν σε χωριά δημιουργούν μέρα με την μέρα όλο και πιο ασφυκτικές πιέσεις στο ταμείο των λαϊκών οικογενειών, καθώς και στην ποιότητα των ειδών διατροφής τα οποία προμηθεύονται.

Η οικονομία της αγοράς, από την αγροτική παραγωγή ως και το μαγείρεμα του φαγητού, φιλοδοξεί να ελέγξει απόλυτα το ζήτημα της διατροφής έχοντας έτσι εξαρτώμενες απόλυτα τις κοινωνίες από τον μηχανισμό της και γεμίζοντας τα ταμεία ορισμένων μεγάλων πολυεθνικών εταιριών τροφίμων και πολυκαταστημάτων. Δεκαετίες ολόκληρες τώρα, τα κράτη (τόσο του καπιταλισμού όσο και του αν-ύπαρκτου σοσιαλισμού), τα κόμματα (δεξιά και αριστερά) πολέμησαν με κάθε τρόπο κάθε αυτόνομη λειτουργία, δράση και σκέψη που ενυπήρχε ή εμφανιζόταν στην κοινωνία. Καταφέρνοντας να μετατρέψουν τη σφαίρα της πολιτικής και συνδικαλισμού από καθημερινή υπόθεση του καθενός σε μία υπόθεση επαγγελματικών κοινωνικών ομάδων (βουλευτές, συνδικαλιστές, κλπ) που αποτελούν υπηρετικό προσωπικό των κυρίαρχων επιλογών του κράτος και του κεφαλαίου, φαίνεται πως δεν έχουν αφήσει σήμερα να υπάρχει καμία κοινωνική ομάδα, στο πεδίο της ανοιχτής δημόσιας σφαίρας, που να διαθέτει την ενότητα και τη δυνατότητα να προασπίσει συλλογικά και σθεναρά τον εαυτό της από την άγρια αυτή επίθεση που δέχεται κάθε έννοια «κοινωνικού κεκτημένου» και «αξιοπρεπούς διαβίωσης» και ταυτόχρονα να αποτελέσει σημείο αντεπίθεσης για μία επανεργοποιούμενη κοινωνία.

Εμείς, σαν κάτοικοι μιας μεγαλούπολης, οφείλουμε να διαρρήξουμε ακριβώς αυτή την ιδιώτευση που έχει επιβληθεί προκειμένου να γινόμαστε όλο και πιο εύκολοι στόχοι για μια πιο άγρια εκμετάλλευσή μας (αν έχουμε κάτι που τους νοιάζει να εκμεταλλευτούν) ή τον αφανισμό μας. Οφείλουμε να διαρρήξουμε αυτή την εικόνα του μαζικού πήγαινε-έλα στα τεράστια πολυκαταστήματα, όπου ο καθένας μόνος του, μέσα από μία ασύνδετη σχέση μεταξύ της μάζας των καταναλωτών και μεταξύ του καθενός με τους ιδιοκτήτες του πολυκαταστήματος, προσπαθεί με τα όλο και πιο μειωμένα εισοδήματά του, να καλύψει τις άμεσες διατροφικές ανάγκες του αγοράζοντας όλο και χειρότερα σκουπίδια με χαμηλότερη τιμή (λόγω της ποιότητας αλλά και του βάρβαρου καθεστώτος εργασίας με το οποίο αυτά παράγονται).

Οφείλουμε να συνενερευθούμε, να συνεργαστούμε και να συλλογικοποιήσουμε –στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό- τον τρόπο με τον οποίο επιχειρούμε να καλύψουμε τις διατροφικές μας ανάγκες, σχηματίζοντας κοινοτικούς οργανισμούς με κοινές λειτουργίες.

Απέναντι στον ανταγωνισμό και την ιδιώτευση που επιβάλλει η οικονομία της αγοράς, οφείλουμε να αντιτάξουμε στη δημόσια σφαίρα μία οικονομία ζωής, βασισμένη στον συνεργατισμό και τη κοινωνική ιδιοκτησία των πλουτοπαραγωγικών πηγών, προς όφελος όλων και όχι μιας χούφτας μεγαλοεπιχειρηματιών και κάποιων και των κατά τόπους επιστατών τους.

Η συλλογική προμήθεια τροφίμων αλλά και η συλλογική παραγωγή ορισμένων είναι η βασικές λειτουργίες της συνεργατικής τροφίμων.

Γέννημα ανάγκης η «συνεργατική τροφίμων» έρχεται να αποπειραθεί να απαντήσει με όρους πολιτικούς αλλά και οικονομικούς στη διάρρηξη της σχέσης παραγωγού – καταναλωτή με κύριο πεδίο αναφοράς την αγροτική παραγωγή.

Ανάγκη για την δημιουργία ενός κοινού τόπου παραγωγής θεωρητικού λόγου και πρακτικής εφαρμογής ιδεών.

Ανάγκη για «περίθαλψη» υπαρκτών συλλογικών προσπαθειών επαγγελματικής δράσης, αλλά και μεμονωμένων παραγωγών, με στόχευση τη δημιουργία δικτύων συλλογικών δράσεων παραγωγής-κατανάλωσης.

Ανάγκη για θεωρητική αναζήτηση γύρω από τα δομικά χαρακτηριστικά συλλογικών προσπαθειών επαγγελματικής δράσης που εν δυνάμει μπορεί να τις καταστήσουν «Συνεργατικές».

Η ομάδα καταγράφει τα χρειζούμενα της και μεριμνά για την κάλυψη τους.

Δημιουργεί προϊόντα και παρέχει υπηρεσίες στα μέλη της αλλά και προμηθεύεται από «τρίτους».

Στόχος είναι η δημιουργία σταθερών σχέσεων και η αποφυγή ευκαιριακών συμπράξεων. Σε αυτή τη λογική προσδοκούμε από τους παραγωγούς ενημέρωση για το πώς αντιμετωπίζουν την παραγωγική διαδικασία και το πλέγμα των σχέσεων που αυτή δημιουργεί τόσο πριν όσο και κατά τη διάρκεια της συνεργασίας. Από μέρους της η ομάδα λειτουργεί δίχως εκ των προτέρων αποδεκτούς και απορριπτόμενους θέτοντας μια σειρά από μίνιμουμ παραδοχές που αναμένει να είναι αμοιβαία αποδεκτές

Το πνεύμα της ομάδας είναι μη ανταγωνιστικό παραγωγοί ομοειδών προϊόντων δεν είναι το ζητούμενο. Εάν προκύπτουν καλούνται σε επικοινωνία και συνεργασία τουλάχιστον για τις ανάγκες τις ομάδας.

Μέλος της ομάδας είναι σύνδεσμος με το συνεργαζόμενο εγχείρημα και φροντίζει για την εύρυθμη επικοινωνία.

Η ομάδα μεριμνά για τον προγραμματισμό των συνεργαζόμενων γνωστοποιώντας έγκαιρα τόσο τα μεσοπρόθεσμα όσο και τα βραχυπρόθεσμα πλάνα της. Κοινοποιεί κατά περιόδους την πρόβλεψή της για τα είδη και τις υπηρεσίες που θα χρειαστεί αλλά και σε χρόνο προσυμφωνημένο για την κάθε παραγγελία.

Η ομάδα εκπληρώνει τις οικονομικές ~~και~~ άλλες υποχρεώσεις τις με σεβασμό στα συμφωνηθέντα.

Η λογική της ομάδας αποκλείει την απεριόριστη αριθμητική της ανάπτυξη, φρονεί όμως πως διαδίδοντας τις ιδέες τις και κάνοντας γνωστό ποιοι ^{και} συνεργάτες οδηγεί σε δυναμική ανάπτυξης συλλογικών προσπαθειών επαγγελματικής δράσης.

Η ομάδα επιδιώκει προϊόντα και υπηρεσίες απαλλαγμένα κατά το δυνατόν από την αλλοτρίωση του αστικού μας πολιτισμού, κύρια όπως αυτή εκφράζεται μέσα από την κυριαρχία ανθρώπου σε άνθρωπο, ανθρώπου στην φύση και τεχνολογίας και άκρατης εξειδίκευσης πάνω στον εργαζόμενο άνθρωπο.

Η μισθωτή εργασία με την συνεπακόλουθη κάρπωση της υπεραξίας της από τον «επιχειρηματία» εμφανίζεται σαν κυρίαρχη πραγματικότητα στον «πολιτισμένο κόσμο», όμως από εμάς σαν ομάδα δεν μπορεί να λάβει πολιτική νομιμοποίηση.

Βίαιες επεμβατικές μέθοδοι στην γεωργία που στρέφονται ενάντια στο περιβάλλον, τον καλλιεργητή και ίσως τον καταναλωτή δεν είναι αυτό που θέλουμε να στηρίζουμε.

Στην ίδια κατηγορία ανήκουν παραγωγικές μονάδες με ισχυρό διαχωρισμό «επιτελικών» και «εκτελεστών». Άνθρωποι που διαχειρίζονται και αποφασίζουν και άνθρωποι που εκτελούν είναι δύσκολο να ορίσουν ισότιμη σχέση.

Η ομάδα προκρίνει μικρό και μεσαίο κλήρο ή τις συνεργατικά διαμορφωμένες παραγωγικές διαδικασίες που οδηγούν σε οικονομίες κλίμακος και όχι μεγαλοιδιοκτησίες κατάλοιπα τσιφλικιών και τοκογλυφίας, αντίστοιχα ισχύουν για βιοτεχνικές-βιομηχανικές διεργασίες.

Το παρόν δεν αποτελεί προτεινόμενο τελικό κείμενο αλλά κωδικοποιημένη βάση διαλόγου και αφετηρία συνδιαμόρφωσης κειμένου απεύθυνσης σε παραγωγούς ή με την ευρύτερη έννοια συνεργάτες.

Η συνεργατική τροφίμων, επιχειρώντας να συμβάλλει στη διαμόρφωση μίας οικονομίας ζώης, δεν μένει μόνο στο να προσπαθήσει να προμηθεύεται προϊόντα ποιότητας σε αξιοπρεπείς τιμές και να παρακάμπτει τους μεσάζοντες. Προσπαθεί ακόμα, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, να στηρίζει και να προωθήσει στην πράξη τον συνεργατισμό και τον κολλεκτιβισμό στις παραγωγικές δραστηριότητες, την αποδέσμευση των προϊόντων από μία ανταλλακτική αξία και την αντικατάστασή της από μία σταθερά οικονομική εισφορά προς τον παραγωγό, την συλλογική παραγωγή από την ίδια την συνεργατική τροφίμων μέρους των τροφίμων, την στήριξη ανέργων ή μακροχρόνια απεργών, την προώθηση προϊόντων που παράγονται με οικο-γεωργικές μεθόδους καλλιέργειας.

Για μας δύο είναι τα σημαντικά χαρακτηριστικά στην αγροτική παραγωγή. Πρώτον ο οικολογικός της χαρακτήρας και δεύτερον ο κοινωνικός της. Στο πρώτο χαρακτηριστικό μας ενδιαφέρει το εάν υπάρχουν χημικές εισροές ή όχι, ο σεβασμός στους φυσικούς πόρους και την βιοποικιλότητα. Στο δεύτερο χαρακτηριστικό μας ενδιαφέρει το εάν η παραγωγή γίνεται με τη χρήση μισθωτής εργασίας, αν γίνεται σε ατομικό επίπεδο, σε οικογενειακό, στα πλαίσια κάποιου συνεταιρισμού ή τέλος στα πλαίσια κάποιας συνεργατικής.

Η κατηγοριοποίηση αυτή είναι περισσότερο ένας μπουσουλας των στοχεύσεών μας, δηλαδή να φανεί ότι μας ενδιαφέρει να στηρίζουμε παραγωγούς που λειτουργούν στα πλαίσια συνεργατικών και χρησιμοποιούν μέσα συμβατά με την οικογεωργία..

Πρέπει να γίνει σαφές όμως ότι για μας αυτές οι δύο κατηγοριοποιήσεις έχουν την ίδια βαρύτητα. Θα γίνεται προσπάθεια από την συνεργατική για τη χρόνο με το χρόνο βελτίωση των χαρακτηριστικών της παραγωγής των προϊόντων μέσω της στήριξης ανάλογων προσπάθειών των παραγωγών.

Σε αυτό το σημείο θεωρούμε σκόπιμο να θέσουμε το ζήτημα της πιστοποίησης. Η γνώση για τους τρόπους και συνθήκες παραγωγής θα προκύπτει μόνο από την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή των μελών της συνεργατικής με τους παραγωγούς. Δεν μας ενδιαφέρει και δεν βασίζομαστε στην από τρίτους πιστοποίηση και την ύπαρξη σημάτων. Είτε έχεις σχέσεις εμπιστοσύνης και προχωράς ή δεν έχεις και σταματάς τις όποιες προσπάθειες.

Η διανομή των προϊόντων θα γίνεται από τα μέλη και τα μέσα της συνεργατικής. Τα προϊόντα θα διανέμονται μόνο στα μέλη και στα νοικοκυριά τους. Δεν μας ενδιαφέρει να γίνουμε διαμεσολαβητές και να αντικαταστήσουμε τους εμπόρους ως μία εναλλακτική και πιο «δίκαιη» εκδοχή τους.

Αντιθέτως θέλουμε να εξαλείψουμε τη διαμεσολάβηση σε αυτόν τον τομέα. Θέλουμε να κτίσουμε στέρεες σχέσεις μεταξύ των καταναλωτών και των παραγωγών, που θα βασίζονται στην πρόσωπο με πρόσωπο επαφή, στην αλληλεγγύη και στην αλληλοϋποστήριξη. Κατά συνέπεια δεν θα έχουμε εμπορική δραστηριότητα, πέρα από αυτήν που θα απαιτείται για αυτή καθεαυτή την προμήθεια των τροφίμων για εμάς τους ίδιους.

Με σκοπό την διάδοση των ιδεών και πρακτικών μας και την δημιουργία ικανών διαύλων επικοινωνίας για τους συνεργάτες που μας εμπιστεύονται οφείλουμε να παρουσιάζουμε αντικειμενικά σε κάθε ευκαιρία το εγχείρημά μας.

Απαιτείται η ύπαρξη ενός κοινού χώρου αποθήκευσης, από τον οποίο θα γίνεται η διανομή στα μέλη. Κάποιο μέλος, με περιοδική αντικατάστασή του, θα αναλαμβάνει να μεταφέρει τα προϊόντα από τους παραγωγούς στο χώρο αποθήκευσης. Ο ακριβής τρόπος είναι ένα ζήτημα προς διερεύνηση. Τόσο ο χώρος αποθήκευσης όσο και τα ενδεχόμενα μέσα που θα χρησιμοποιούνται, π.χ. κάποιο φορτηγάκι, θα είναι στην κοινή ιδιοκτησία και διαχείριση της συνεργατικής.

Στο χώρο αποθήκευσης στο μέλλον καλό να υπάρχει η δυνατότητα για μεταποίηση και μαγείρεμα των προϊόντων. Αυτό είναι συνεπές με την αντίληψη που έχουμε για τη θέση της συνεργατικής μέσα σε ένα δίκτυο παρεμφερών λειτουργιών και ομάδων. Είναι ζωτικής σημασίας η παρούσα πρωτοβουλία να πλαισιωθεί από το όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό δραστηριοτήτων, οι οποίες θα αυξάνουν το πεδίο εφαρμογής των αρχών μας και θα αγκαλιάζουν ολοένα και περισσότερες πτυχές της καθημερινότητας.

Η οικονομική υποστήριξη όλων των λειτουργιών της συνεργατικής, συμπεριλαμβανομένων της προμήθειας των τροφίμων και του ενοικίου για το χώρο αποθήκευσης, θα γίνεται μέσω εισφορών των μελών σε ένα κοινό ταμείο. Οι εισφορές θα είναι κατ'αρχήν αναλογικές αλλά θα λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες οικονομικές δυνατότητες ή αδυναμίες των μελών. Είναι προς μελλοντική διερεύνηση το να εφαρμόσουμε ένα σύστημα συνεισφοράς αναλογικό ως προς τις οικονομικές δυνατότητες του καθενός. Φυσικά αυτό απαιτεί ενδελεχή μελέτη και διερεύνηση από την ομάδα κυρίως ως προς τις λεπτομέρειες υλοποίησής του.

Θα υπάρχει προσπάθεια για την παραγωγή από την ίδια την συνεργατική ορισμένων προϊόντων. Αυτό είναι μια σημαντική παράμετρος στην προσπάθεια άρσης του διαχωρισμού των

ανθρώπων σε διακριτούς και ανυπέρβλητους ρόλους «καταναλωτή» και «παραγωγό». Θα είναι διαρκής προσπάθεια της συνεργατικής η χρόνο με το χρόνο επέκταση της αυτοπαραγωγής και σε άλλα προϊόντα.

Η συμμετοχή των μελών στη συνεργατική τροφίμων, όπως και σε κάθε αυτό-οργανωμένο εγχείρημα που προσπαθεί να προάγει την αυτόνομη δράση δεν βασίζεται παρά σε μια παλιά δοκιμασμένη αρχή: όχι δικαιώματα χωρίς υποχρεώσεις, όχι υποχρεώσεις χωρίς δικαιώματα. Με αυτή την έννοια, η στήριξη της λειτουργίας της συνεργατικής τροφίμων δεν μπορεί να βασίζεται σε ένα εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο ή στις φιλότιμες προσπάθειες μονάχα ορισμένων, μετρημένων στα δάχτυλα του ενός χεριού (και μάλιστα μαραγκού)

Η δράση μας γενικά ακολουθεί δύο άξονες: αυτόν της αντίστασης και αυτόν της αντιθέσεως.

Η αντίσταση αφορά το λόγο και τη δράση μας εναντίωσης σε επιλογές και πράξεις των κυριάρχων. Η αντίσταση στα έργα της ΕΥΔΑΠ στο ρέμα της Πικροδάφνης, η συμμετοχή στη δράση εναντίον της δημιουργίας του ΚΥΤ Ηλιούπολης/Αργυρούπολης, η διαρκής προσπάθεια για περιφρούρηση των εναπομεινάντων μη εμπορευματοποιημένων δημόσιων χώρων, η συμμετοχή μας στο αυτόνομο συντονιστικό δράσης ενάντια στα μεταλλαγμένα, η αλληλεγγύη μας σε μεταναστές, η δραστηριοποίησή μας στο ασφαλιστικό και στα εργασιακά και η δράση μας ενάντια σε εθνικισμούς και φασιστικές, ολοκληρωτικές λογικές είναι μόνο μερικά δείγματα της πολύμορφης διάστασης που δίνουμε στην έννοια της αντίστασης.

Υπάρχει όμως και η ανάγκη, εξίσου σημαντική, της άρθρωσης ενός άλλου προτάγματος. Η αναζήτηση και πρόταση μορφών οργάνωσης της κοινωνίας, που θα την απελευθερώνουν. Εδώ το «αντί» στον όρο αντιθέσμιση, δεν σημαίνει απλώς αντίθεση ή άρνηση της έννοιας της οργάνωσης. Σημαίνει το να δομήσουμε θεσμούς, που θα έχουν αντίθετη λογική με αυτούς της αστικής δημοκρατίας και της οικονομίας της αγοράς. Θεσμούς που θα επιτρέπουν σε κάθε πολίτη, σε κάθε ένα από εμάς, να συμμετέχει ελεύθερα, να λαμβάνει τις αποφάσεις ισότιμα, χωρίς ιεραρχίες, χωρίς να απαλλοτριώνουν την δύναμή του και τη βούλησή του οι «ειδικοί» της πολιτικής και των κομμάτων. Που θα οδηγούν βήμα βήμα στο να αναλάβουμε εμείς οι ίδιοι την ευθύνη για την υλοποίηση κάθε τι που μας αφορά και το έχουμε ανάγκη, καθιστώντας έτσι τους κρατικούς, δημοτικούς και άλλους εξουσιαστικούς θεσμούς αχρείαστους και χωρίς αντικείμενο.

Αυτή η αντιθέσμιση πρέπει να γίνει βήμα βήμα. Να στήνονται κοινοτικές δομές, όπου θα κυριαρχούν οι αρχές τις ισότιμης συμμετοχής, της πρόσωπο με πρόσωπο επαφής που οικοδομεί την εμπιστοσύνη, της αλληλεγγύης. Δομές που θα είναι γειωμένες με κάποιον τόπο και θα έχουν σημείο αναφοράς της δράσης τους και του λόγου τους αυτόν και τους πολίτες του. Που θα επιδιώκουν να έχουν, αν όχι η κάθε μία αλλά ως συνολικό ρεύμα, μια συνολική αντιπρόταση.

Αναγνωρίζουμε το λόγο και τη δράση μας ως τμήματα ενός ευρύτερου ελευθεριακού κοινωνικού και πολιτικού ρεύματος. Ενός ρεύματος που εγκολπώνει κάθε προσπάθεια, που πρεσβεύει και προωθεί την αξία της ελευθερίας των ανθρώπων, που αντιμάχεται τη διαμεσολάβηση, τις ιεραρχίες, τις εξουσιαστικές λογικές. Που αγκαλιάζει πολύμορφες συλλογικότητες και ομαδοποιήσεις, από πολιτικές ομάδες, κινήσεις εργαζομένων και ανέργων, στέκια, παρεμβάσεις κατοίκων μέχρι επιτροπές γειτονιάς για κάποιο συγκεκριμένο θέμα.. Τα εγχειρήματα αυτά, οι κοινοτικές αυτές δομές, διαμορφώνουν από κοινού ένα δημόσιο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο. Συντονίζονται με οριζόντιο τρόπο, διατηρώντας την πολιτική τους αυτονομία.

Η συνεργατική τροφίμων δεν μπορεί να ειπωθεί ξεκομμένη από μια γενικότερη αντίληψη που έχουμε, τόσο σε σχέση με την παραγωγή, όσο και με το ρόλο της οικονομίας στα πλαίσια της κοινωνίας και με τις αρχές που πρέπει να την διέπουν.

Κατ'αρχήν η έννοια της παραγωγικής διαδικασίας και του παραγόμενου προϊόντος: δεν αντιλαμβάνομαστε την παραγωγή και τα προϊόντα αυτής (τα αγαθά) ως αναλώσιμα αντικείμενα, που σκοπό έχουν τη συγκέντρωση πλούτου. Αντιθέτως θεωρούμε ότι παράγεις κάτι προκειμένου να ικανοποιήσεις συγκεκριμένη ανάγκη, δικιά σου ή άλλου συμπολίτη. Κατά την παραγωγή εντάσσεται στη διαδικασία τις ιδιαιτερότητες του τελικού «καταναλωτή». Για να το πετύχεις αυτό προϋπόθεση είναι η γνωριμία μαζί του, η αδιαμεσολάβητη επαφή, η συνύπαρξη στο ίδιο κοινωνικό μόρφωμα. Τελικά αυτό που παράγεις εμφορείται από την έγνοια του «παραγωγού» να καλύψει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες τόσο του «καταναλωτή» όσο και του κοινωνικού συνόλου στο οποίο και οι δύο ανήκουν. Στα πλαίσια μια τέτοιας ηθικής οικονομίας τόσο το «προϊόν» όσο και τα άτομα, «καταναλωτής» και «παραγωγός», δεν είναι ποτέ αναλώσιμοι και αντικαταστήσιμοι. Έχουν αξία αφ' εαυτού. Με αυτήν την ηθική αντίληψη κτίζονται σχέσεις αδιάρρηκτες μεταξύ των μελών της κοινότητας, όπου η αξιοσύνη του «προϊόντος» και της «παραγωγικής διαδικασίας», με όρους αποτελεσματικότητας ή αξίας, βελτιώνεται μέσω της σύμπραξης όλων των μελών και της συνεχής κοινωνικής επαφής. Δηλαδή επιτυγχάνεις μια κατάσταση όπου όλοι, λόγω της ελεύθερης συμμετοχής τους στην κοινότητα, μετατρέπουν σε υποχρέωσή τους το να βρουν τρόπους να κάνουν την

παραγωγική διαδικασία καλύτερη. Αυτό έρχεται σε δομική αντίθεση με τις αρχές του καπιταλισμού, όπου η γνώση των αναγκών των καταναλωτών, μεσολαβείται από τους μηχανισμούς του μάρκετινγκ και της διαφήμισης, όπου σπάει ο απτός συνδετικός κρίκος μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή. Σε αυτήν την περίπτωση τα άτομα αλλοτριώνονται μετατρέπονται σε πωλητές και αγοραστές. Τότε η επιδίωξη του καλύτερου αποτελέσματος φεύγει από τον κοινωνικό έλεγχο και μετατρέπεται σε αναζήτηση του «ποιοτικότερου» προϊόντος στα ράφια των υπεραγορών ή σε αναζήτηση της συμφερότερης πώλησης μεταξύ των οικονομικά δυνατότερων αγοραστών. Είναι μια αντίληψη που επιβάλλει και προωθεί τις ανταγωνιστικές σχέσεις στα πλαίσια της οικονομίας και κατά συνέπεια της κοινωνίας.

Ερχόμαστε τώρα στο δεύτερο σημείο ενδιαφέροντος. Την οικονομία την αντιλαμβανόμαστε ως το σύνολο εκείνο των κανόνων, αρχών και διαδικασιών που εφαρμόζονται στην παραγωγική διαδικασία στα πλαίσια μια κοινότητας. Η ίδια η παραγωγική διαδικασία είναι υπό τον έλεγχο, μάλιστα δεν νοείται έξω από αυτήν, της κοινότητας. Η κοινότητα είναι αυτή που θεσμίζει ό,τι έχει να κάνει με την οικονομία. Και είναι τα άτομα, που όντας αυτοβούλως μέλη της κοινότητας, επιθυμούν να ακολουθήσουν τις γενικές αρχές και ικανοποιήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες τόσο των ίδιων όσο και των άλλων μελών της κοινότητας. Μας εκφράζουν αρχές σαν αυτές της κοινοκτημοσύνης, της προσφοράς σύμφωνα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες του καθενός, της αρμονικής σχέσης με τη φύση και το περιβάλλον. Δεν υπάρχουν «αντικειμενικές» αρχές και κανονισμοί που νομοτελειακά οδηγούν στο καλύτερο αποτέλεσμα και άρα θα πρέπει όλη η κοινωνία να συμμορφωθεί, όπως διακηρύσσουν οι υποστηρικτές της οικονομίας της αγοράς και του καπιταλισμού. Υπάρχουν θεσμοί και συμφωνίες μεταξύ ελεύθερων ανθρώπων, αυτόβουλων μελών της κοινότητας, που σε πρόσωπο με πρόσωπο ισότιμες διαδικασίες αποφασίζουν για το τι μέλλει γενέσθαι.

Στα πλαίσια της οικονομίας που επιθυμούμε, φανταζόμαστε την συνεργατική τροφίμων κομμάτι ενός ευρύτερου ομοσπονδιακού δικτύου αντίστοιχων ομάδων και συνεργατικών. Σε αυτό το δίκτυο κάθε ομάδα τροφίμων και κάθε συνεργατική θα έχει αυτονομία και αυτοτέλεια, σε αυτά που την αφορούν. Γιατί τότε να υπάρξει μία τέτοια δικτύωση; Η αναγκαιότητα προκύπτει από την κοινή επιδίωξη των προαναφερθεισών αρχών. Από την κοινή αντίληψη ότι μόνο με τη σύμπραξη θα μπορέσουμε κάποια στιγμή να δούμε τους (αντι)θεσμούς μας να ριζώνουν και να αναπτύσσονται. Στα πλαίσια αυτής της ομοσπονδίας θα υπάρχουν κοινές υποδομές, κοινό ταμείο και μία κοινή γενική συνέλευση, σε αραιά διαστήματα.

Είναι κάτι που ως συνεργατική το επιθυμούμε και θα επιδιώξουμε να το πετύχουμε.